WIKIPEDIA

Korjakin kieli

Korjakin kieli eli **korjakki** (aikaisempi nimitys myös *nymylaanin kieli*) on Venäjällä etupäässä Korjakiassa asuvien korjakkien puhuma kamtšatkalainen kieli.

korjakki	
Tiedot	
Alue	Korjakia
Puhujia	3 000
Sija	ei 100 suurimman joukossa
Kielitieteellinen luokitus	
Kielikunta	kamtšatkalaiset kielet
Kieliryhmä	tšuktšilaiset kielet
Kielikoodit	
ISO 639-2	mis
ISO 639-3	kpy (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=kpy)
	Ohje

Sisällysluettelo

Levinneisyys ja puhujamäärä

Korjakit asuvat Kamtšatkan aluepiiriin pohjoisosan muodostavassa Korjakiassa sekä sen lähialueilla Tšukotkan autonomisessa piirikunnassa ja Magadanin alueella Severo-Evenskin piirissä.[1]

Vuonna 1989 Venäjällä laskettiin olevan 8 900 korjakkia ja 5 200 korjakin kielen puhujaa.[2] Kansallisuudeltaan korjakeista 52,4 % ilmoitti äidinkielekseen korjakin ja 46,8 % venäjän.[3] Vuoden 2002 väestölaskennassa rekisteröitiin 8 700 korjakkia[4] ja 3 000 korjakin puhujaa.[5] Alueellisesti he jakautuivat seuraavasti:

- Korjakia 6 700 korjakkia (joista 2 000 osaa korjakin kieltä),
- Magadanin alue 900 (400),
- muu Kamtšatkan aluepiiri 600 (140),
- Tšukotka 55 (2).[6]

Vuoden 2010 väestönlaskennan mukaan Venäjällä on 1 700 korjakin puhujaa[7].

Historia ja murteet

Korjakki muodostaa yhdessä tšuktšin, kerekin ja alutorin kanssa kamtšatkalaisten kielten tšuktšilaisen ryhmän. Kerekkiä ja alutoria pidettiin aiemmin korjakin murteina.[8]

Kielen murrejako on kiistanalainen. Eri tutkijat erottavat neljästä yhteentoista murretta, joista eräät ovat jo hävinneet. Kansatieteellisin perustein korjakin kieli voidaan jakaa enemmistönä olevien poronhoitajien puhumaan *tšavtšuveniin* sekä paikallaan asuvien korjakkien puhumiin *nymylan*-murteisiin, joista jälkimmäisten katsotaan toisinaan kuuluvan alutorin kieleen.[9]

Kirjakieli

Korjakin kieli luotiin vuonna 1930 latinalaisen kirjaimiston ja tšavtšuvenin murteen pohjalta. Vuonna 1937 siirryttiin kyrilliseen aakkostoon, jota on täydennetty lisämerkeillä.[10]

Korjakin kirjaimisto

А а	Б б	В в	В' в'	Г г	Г' г'	Д д	Е е
Ё ё	Ж ж	З з	И и	Й й	К к	Ӄ ӄ	Л л
М м	Н н	Ӈ ӈ	О о	П п	Р р	С с	Т т
У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ъ ъ
Ы ы	Ь ь	Э э	Ю ю	Я я			

Kielellä on julkaistu lähinnä oppikirjoja ja kansanperinnekokoelmia. Aikaisemmin ilmestyi myös venäjästä käännettyä kirjallisuutta. 1930-luvulla aloitettu korjakinkielinen kouluopetus lopetettiin 1950-luvulla. Kielen opetus oppiaineena ja korjakinkielinen julkaisutoiminta alkoi uudestaan vasta 1970–1980-lukujen vaihteessa. Opettajia koulutetaan Palanan opettajaopistossa ja Herzenin pedagogisessa yliopistossa Pietarissa. Piirikunnan sanomalehdessä julkaistaan toisinaan korjakinkielisiä tekstejä ja kieltä käytetään myös radiossa sekä jonkin verran televisiossa.[11]

Nykytilanne

Nykyään korjakki on vakavasti uhanalainen kieli. Sitä puhuvat etupäässä vanhukset, kun taas nuoriso on siirtynyt käyttämään venäjää. Kielenvaihto on tapahtunut poikkeuksellisen nopeasti, sillä vielä vuonna 1959 yli 99 % kansasta ilmoitti äidinkielekseen korjakin. Huomattavan ongelman muodostavat murre-erot, joiden takia nymylan-korjakit ovat torjuneet tšavtšuveniin perustuneen kirjakielen.[12]

Lähteet

- *Jazyki Rossijskoi Federatsii i sosednih gosudarstv. Tom 2*. Moskva: Nauka, 2001. ISBN 5-02-011268-2.

Viitteet

1. Jazyki Rossijskoi Federatsii i sosednih gosudarstv. Tom 2: 146.
2. *Pismennyje jazyki mira: Jazyki Rossijskoi Federatsii. Sotsiolingvistitšeskaja entsiklopedija. Kniga 2*, s. 253–254. Moskva: Academia, 2003. ISBN 5-87444-191-3.
3. *Narody Rossii: entsiklopedija*, s. 442. Moskva: Bolšaja Rossijskaja entsiklopedija, 1994. ISBN 5-85270-082-7.
4. Vserossijskaja perepis naselenija 2002 goda. 4.1. Natsionalnyi sostav naselenija. (http://perepis2002.ru/ct/doc/TOM_04_01.xls) *perepis2002.ru*. Viitattu 22.6.2009. (venäjäksi)
5. Vserossijskaja perepis naselenija 2002 goda. 4.4. Rasprostranjonnost vladenija jazykami (krome russkogo). (http://perepis2002.ru/ct/doc/TOM_04_04.xls) *perepis2002.ru*. Viitattu 22.6.2009. (venäjäksi)
6. Vserossijskaja perepis naselenija 2002 goda. 13.2. Naselenije korennyh malotšislennyh narodov po territorijam preimuštšestvennogo proživanija KMN i vladeniju jazykami. (http://pere

pis2002.ru/ct/doc/TOM_13_02.xls) *perepis2002.ru*. Viitattu 22.6.2009. (venäjäksi)
7. Naselenije Rossijskoi Federatsii po vladeniju jazykami (http://www.gks.ru/free_doc/new_site/population/demo/per-itog/tab6.xls) *gks.ru*. Viitattu 20.1.2012. (venäjäksi)
8. *Pismennyje jazyki mira: Jazyki Rossijskoi Federatsii. Sotsiolingvistitšeskaja entsiklopedija. Kniga 2*, s. 256–257. Moskva: Academia, 2003. ISBN 5-87444-191-3.
9. *Pismennyje jazyki mira: Jazyki Rossijskoi Federatsii. Sotsiolingvistitšeskaja entsiklopedija. Kniga 2*, s. 258–259. Moskva: Academia, 2003. ISBN 5-87444-191-3.
10. *Pismennyje jazyki mira: Jazyki Rossijskoi Federatsii. Sotsiolingvistitšeskaja entsiklopedija. Kniga 2*, s. 260. Moskva: Academia, 2003. ISBN 5-87444-191-3.
11. *Pismennyje jazyki mira: Jazyki Rossijskoi Federatsii. Sotsiolingvistitšeskaja entsiklopedija. Kniga 2*, s. 261–268. Moskva: Academia, 2003. ISBN 5-87444-191-3.
12. *Pismennyje jazyki mira: Jazyki Rossijskoi Federatsii. Sotsiolingvistitšeskaja entsiklopedija. Kniga 2*, s. 274–276. Moskva: Academia, 2003. ISBN 5-87444-191-3.

Aiheesta muualla

- A.N. Žukova: Korjakski jazyk (http://www.philology.ru/linguistics4/zhukova-97.htm) (venäjäksi)
- Endangered Languages of Siberia: The Koryak language (http://lingsib.iea.ras.ru/en/languages/koryak.shtml) (englanniksi)
- Ethnologue: Koryak (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=kpy) (englanniksi)
- Koryak Languages (http://www.koryaks.net/language.html) (englanniksi)